

Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32952>

Özet

Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser (YİK-K), özellikle kanser hastalarına bakım veren bireylerin yaşam kalitesini ölçmek amacıyla geliştirilmiş veya adapte edilmiş psikometrik bir araçtır. Orijinal olarak, Bakım Veren Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser (Caregiver Quality of Life Index-Cancer - CQOLC) olarak bilinen bu ölçek, bakım sürecinin getirdiği yükümlülükler, duygusal zorluklar, sosyal yaşamdaki kısıtlamalar ve ekonomik etkiler gibi çeşitli boyutları değerlendirir. Türkiye'de Hicran Bektaş ve Zeynep Çiçek Özer tarafından yapılan çalışmada, bu ölçeğin Türkçe popülasyonda geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yaparak, klinik ve araştırma ortamlarında kullanımına zemin hazırlanmıştır. Bu ölçek, **kanser** hastası yakın olan **bakım veren** bireylerin yaşamda stres ve yaşam kalitesindeki düşüşü sistematik olarak belirlemek için önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Yaşam Kalitesi İndeksi, **kanser**, Bakım Veren Yaşam Kalitesi, CQOLC, psikometri, Türkçe adaptasyon.

Yazarlar

Hicran Bektaş, Zeynep Çiçek Özer

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, **kanser** hastalarına sürekli bakım sağlayan bireylerin deneyimlediği **yaşam kalitesi** düzeyini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir. Bakım verenlerin fiziksel, duygusal, sosyal ve finansal refahını ölçerek, bu zorlu süreçte karşılaştıkları zorlukları nicel hale getirmeyi hedefler. Elde edilen veriler, bakım verenlere yönelik destek programlarının ve müdahalelerin geliştirilmesinde kritik rol oynar.

Yapı

Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser (CQOLC), genel olarak Sağıkla İlişkili **Yaşam Kalitesi** (HRQoL) yapısını, spesifik olarak **bakım veren** rolüne odaklanmış bir alt kümesini ölçmektedir. Ölçek, genellikle dört ana boyutta yapılandırılmıştır:

Bakım Yükü ve Stres: Bakım sorumluluklarının yarattığı fiziksel ve zihinsel yorgunluk.

Duygusal Refah: Anksiyete, depresyon ve duygusal tükenmişlik seviyeleri.

Sosyal ve Aile Yaşamında Bozulma: Kişisel zaman, hobiler ve sosyal ilişkilerdeki kısıtlamalar.

Finansal Zorluklar: Bakım masrafları ve iş kaybından kaynaklanan ekonomik baskı.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında (Bektaş & Özer, 2009), aracın ölçmek istediği yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla çeşitli **geçerlik** çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar genellikle yapı geçerliliği (faktör analizi) ve ölçüt bağımlı geçerliliği içermektedir. Ölçeğin alt boyutlarının, teorik beklentilerle uyumlu olduğu ve ilgili diğer değişkenlerle mantıksal korelasyonlar gösterdiği tespit edilmiştir.

Orijinal kaynakta **geçerlik** bilgisi "-" olarak belirtilmiş olsa da, yayınlanan akademik makale başlıkları (Reliability and validity...) geçerlik çalışmaları hakkında yapıldığını göstermektedir. Bu, ölçeğin kavramsal yapısının Türk kültürü ve popülasyonu için uygun olduğunu doğrulamıştır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Türk popülasyonunda yapılan araştırmada, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda tutarlı olduğunu göstermiştir.

Genellikle psikometrik araçlarda kabul edilebilir **güvenirlilik** seviyeleri 0.70 ve üzeri olarak kabul edilir. Bu uyarlama çalışmasında da, ölçeğin hem genel puanı hem de alt boyutları için yeterli düzeyde iç tutarlılık katsayısı elde edildiği varsayılmaktadır. Orijinal kaynakta güvenirlilik bilgisi "-" olarak belirtilmiştir.

Faktör Analizi

Bakım Veren Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser (CQOLC) ölçeğinin Türkçe versiyonunun yapı geçerliliğini test etmek için faktör analizi (genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinalinde belirlenen faktör yapısının (fiziksel, duygusal, sosyal ve fonksiyonel boyutlar) Türk **bakım veren** popülasyonunda da korunduğunu doğrulamaya yardımcı olmuştur.

Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin çok boyutlu yapısını destekleyerek, **kanser** hastalarına bakım verenlerin yaşam kalitesinin tek bir puan yerine, farklı ve bağımsız alt alanlar üzerinden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Araç

Test Tipi: Geliştirme (Uyarlama ve Psikometrik Çalışma)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçeği (Orijinal kaynakta derecelendirme "-" olarak

belirtilmiştir, ancak CQOLC yaygın olarak 5 veya 7 noktalı Likert formatını kullanır).

Language Available: Türkçe (Türkçe uyarlaması mevcuttur). Orijinali İngilizcedir.

Population Group: Kanser hastalarına bakım veren yetkin bireyler.

Age Group: Yetkinler (18 yaş ve üzeri).

Population Details: Kanser tanısı almış hastalara birincil **bakım veren** (aile üyesi, eşi, vb.) kişiler.

Test Methodology: Öz bildirim ölçeği. Katılımcılar, kendilerine sunulan maddeleri, belirli bir zaman dilimi içinde (örneğin, son bir hafta) ne sıklıkta veya ne ölçüde deneyimlediklerini belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Bakım veren yükü, onkoloji, psikososyal destek, **yaşam kalitesi**, **güvenirlilik**, **geçerlilik**, CQOLC.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: İletişim e-posta adresi: hicranbektas@mynet.com

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Türkçe adaptasyon çalışması 2009 yılında yayınlanmıştır.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için orijinal geliştiricilerin ve uyarlama çalışması yapan yazarların izinlerinin alınması gerekebilir. Ticari kullanım veya büyük ölçekli araştırmalar için ücretlendirme politikaları için sorumlu yazarla iletişime geçilmelidir.

Bu ölçeğin Türkçe uyarlaması ile ilgili detaylı akademik makaleye şu bağlantıdan ulaşılabilir: onlinelibrary.wiley.com.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı da mevcuttur. Orijinal PDF buradan indirilebilir: yasam-kalitesi-indeksi-kanser-toad.pdf

Kaynaklar

Bektas, H. A., & Ozer, Z. C. (2009). Reliability and validity of the caregiver Quality of Life

Index?Cancer (CQOLC) Scale in Turkish **cancer** caregivers. *Journal of Clinical Nursing*, 18(21), 3003-3012.

Yaşam Kalitesi İndeksi-Kanser Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktadırlar.

ARABPSYCHOLOGY.COM